

BRAVO

„Nie som muž, ktorý by sa bál silnej ženy.“ — Barack Obama

„Feminizmus je pre každého.“ — bell hooks

Tešilo nás!

„Nie sú dve triedy ľudí — ženy a muži. Sme jedni ľudia.“ — Jeanette Rankin

Čiarka na záver

SU

Budík zvoní o piatej, po troch hodinách spánku. Zapínam počítač, pozerám texty kolegýň z redakcie a recenzie od porotcov a porotkýň. Oči mám zlepené, na obrazovke šmuhy. Vidím nadbytočnú čiarku, tak ju vymažem a zisťujem, že to bola len ďalšia špinka na notebooku. Táto už trochu zapečenejšia, možno niečo frknuté.

V ďalšej vete čiarka chýba – a to rovno pred „ale“, ktoré aj tak radšej zmením na „no“, pretože môj unavený mozog navrhne túto moju dlhoročnú preferenciu. Buď – alebo – to už viem, čiarka byť musí. Čítam vetu po vete, sústredím sa na štylistiku, kde-tu sa objaví hrúbka. Spomeniem si, ako nám v Gašparovom Trubačovi pred siedmimi rokmi zostalo „civilizácia je v prdeľ“.

Čiarky sú ošemetná vec. Môžu nám prejsť očami miliónkrát pri čítaní kníh a článkov, napriek tomu zaváhame. Nehovoriac o tom, že pravidlá sa občas menia. Chat GPT taktiež nie je vševediaci: ten mi navrhne čiarku aj do vety „Záleží na ktorom.“ Dali by ste ju tam aj vy? Je tam predsa slovičko „ktorý“, po ňom to máme zautomatizované.

Väčšinu čiarok viem obhájiť, na svoje knihy mám však redaktora a jazykového korektora, ktorý ma vyvedie z omylu častejšie, než by som chcela. Ak poznáte nejakého tzv. grammar naziho a dáte mu všetky čísla nášho tohtoročného festníka, dajte nám vedieť, koľko chýb nájde. Keď ich bude cez sto, má u mňa masáž nôh.

Chyby buď zhadzujeme na grafika (a niektoré naozaj zanáša aj on sám...), alebo si to celé posvätime vetou „Text neprešiel jazykovou korektúrou“. Za tie štyri dni mi prejde rukami a očami toľko čiarok, že už pochybujem o každej jednej a môj obdiv k ľuďom, čo im rozumejú aj o polnoci, exponenciálne rastie.

Čiarka, to je nádych. Pre ochotníkov a ochotníčky nič nové, taká pauza vie spraviť divy. Rovnako tak aj plytký nádych pred dlhým súvetím. Bodku kašľať, ale čiarka, tá má potenciál! Och, tá tenká hranica medzi zmätkom a zmyslom! Moment, v ktorom

myšlienka dáva najavo, že ešte neskončila. Tá malá vzbura v plynulosti života! A ako krásne vyzerá tvár plná čiarok! No nenapísať ani čiarku, to môže byť pre spisovateľku nočná mora! Čiarka, to je aj chichot, keď sa váš frajer predkloní, vy stojíte za ním a nedržia mu dobre gate.

Po päťdesiatich rokoch Belopotockého Mikuláša navrhujem spraviť čiarku a pokračovať v načatej vete ďalej. Tak ako texty si totiž v hlave pomyselné čiarkám aj predstavenia, ktoré som videla, a z ktorých som si niečo odniesla. A nemyslím tým ukradnutú rekvizitu alebo angínu od smiechu.

Text nahrávam na disk a píšem ostatným, že „za mňa hotovo“. Zaklapnem počítač a mentálne si zaznačím „chod ešte na Belopoták“. Verím, že sa uvidíme. Nezáleží na ktorom.

Haf, haf, temeraf!

Pamätníci na diváni

Neskoro večer v Mikuláši s Petrom „Moškom“ Marcinom a Adelou „Galky“ Vinczeovou

V rámci osláv okrúhleho jubilea Belopotockého Mikuláša si pre nás organizátori prichystali exkluzívnu šou: Pamätníci na diváne. Počas nej sa moderátor a moderátorka snažili od výnimočných hostí vyzistiť, ako sa dá vyhrať celoštátna prehliadka ochotníckych súborov. Prinášame niekoľko rád, ktoré odporúčame po dnešnom slávnostnom vyhodnotení prečítať všetkým – aby ste sa aj vy mohli budúci rok ocitnúť v zlatom pásme!

DIVADELNÝ MANSPLAINING

Moško: Máme hneď niekoľko hostí, ktorí Ťuzke vysvetlia, ako sa to divadlo robí.

Zhodou náhod sa medzi hosťami ocitla len jedna dáma, Eva Fašková, pretože (očakávane) iba páni vedia, ako v takom divadelnom svete uspieť. Dôkazom je aj samotná moderátorka Zuzana Galková, ktorá síce Belopoták vyhrala, no vtedy, keď bol iba krajskou prehliadkou. Na viac asi nemala.

NEPOTIZMUS

Bratia Obernaueri: Sme štyria – ako traja mušketerieri. Ale len traja robíme divadlo.
Moško: A D'Artagnan?
Bratia Obernaueri: D'Artagnan volejbal.

Je jasné, že úspešnosť nezávisí len od pohlavia... ale tiež od nepotizmu. Pre úspech je tak výhodné mať rodinných príslušníkov v divadelnom priemysle, najmä v porote. To ale nie je prípad bratov Obernauerovcov, ktorí celý život stáli na doskách ochotníckeho divadla bez podpultových kontaktov. Ak však neovplyvate takým talentom a šarmom, odporúčame vám porotu porodiť, prípadne adoptovať. Podľa Dušana Vicensa je však možné, že raz budeme žiť vo svete, kedy bude v porote sedieť aj pes. Takže psíčkari nezáfajte a radšej kúpte drahšie granule, lebo raz vám to váš havko môže pekne spočítat.

ORIGINALITA

Vicen: Ž Oravy ma stiahli do Trnavy.
Galky: Bol to kultúrny šok?
Vicen: Nie, tam je celá ulica Oravákov.

Ak zlyhá pohlavie a nepotizmus, ešte stále je tu autorská originalita. Môžete robiť autorské divadlo ako Dušan Vicen a zozbierať hneď niekoľko ocenení a úspechov. Na porotu zaručene fungujú autorské texty, spravidla to v nich vyvoláva pocit súcitu, keďže si uvedomujú, koľko času ste do tejto inscenácie vložili a... no veď ste boli na rozboroch!

MÔŽETE TO SKÚSIŤ CEZ PARTNERA!

Moško: Je cesta k úspechu oženit' sa so šikovnou mladou herečkou?
Pani Fašková: Neviem, čo na to povedať.

V prípade, že nie ste z divadelnej rodiny, môžete sa do jednej privydať/ priženiť! (zvyčajne muži nemusia pre slávu tento krok podstúpiť). Niektorí ľudia svoju druhú polovičku nepotrebujú využívať na potlesk a úspech. Prípadom toho je aj pani Fašková, ktorá síce bola vydatá za ochotníka, no určite nie pre tento dôvod.

ASI TREBA ZMENIŤ PROFESIU

Krasula: Viete, oni nechceli, aby som hral. Povedali, že mám radšej byť za svetelným pultom.

Máte kontakty v porote, správne pohlavie, autorský text a prípadne ste si zobrali niekoho z divadelného prostredia a stále nič? Uvažovali ste, že možno by ste mohli zmeniť pracovnú pozíciu? Jozefovi Krasulovi to, podľa jeho vlastných slov, pomohlo.

NO A MOŽNO LEN NEMÁTE TALENT...

Benko: Boli to inscenácie, ktoré nepotrebovali preklad, lebo rozprávali obrazom

Nie sme všetci talentovaní ako Vladimír Benko, ktorého inscenácie dobyli divadelný ochotnícky svet (naozaj svet mimo Slovenska). Avšak to nevedí. Dôležitá je radosť z tvorby! A tá vydá za všetky zlaté pásma a postupy na Scénickú Žatvu. Ale ten výlet do Monaka...

KAMIL ŽIŠKA AKO VYBOCENIE ZO STEREOTYPOV?

Pohybujú sa tu rôzni Learovia a my len musíme čakať, že búrka prejde

V dnešnom čísle si budeme šepkať s Kamilom Žiškom, režisérom, ktorý viedol divadelný workshop pre všetkých tvorcov naprieč divadelnými profesiami na tomto ročníku Belopotockého Mikuláš. O tom, prečo sa rozhodol vybrať ako nástroj k porozumeniu dramatickej situácie práve Shakespeara, čo sú to tie komické dvojice a aký je jeho osobný vzťah s týmto dramatikom, si môžete prečítať v nasledujúcich riadkoch.

Je toto tvoje prvé workshopové ródeo?

Vieš čo? Je ich už asi neviem koľko, ale nie v Mikuláši. Ten je špecifický v tom, že raz tu mal byť dramaturgický workshop, niekto im vypadol a Oleg Dlouhý ma zavolať, aby som ho viedol ja. To bolo prvý raz. Takže vtedy som sa tu ocitol omylom. Ale bolo to veľmi zaujímavé v tom, že ma to inšpirovalo – a videl som aj na ľuďoch, že ich to inšpiruje, že takéto stretnutie na chvíľu, v nových a nedivadelných podmienkach, vytvára nový priestor kreativity. Preto si myslím, že aj tento workshop je zaujímavým vybočením zo stereotypov a princípov. Je to náhle stretnutie mnohých individualít, ktoré vytvárajú workshopovú atmosféru.

A ako sa cítiš v úlohe lektora?

Asi by som musel viesť workshop na mesačnej báze, aby som mal hotovú štruktúru, o ktorej viem, že dobre funguje. V zásade vždy nabehnem na to, že pri analýze textu alebo témy účastníkom hovorím o zásadách, ktoré som objavil aj v rámci iných metodík. Od úplne prvej prípravy, cez prvé impulzy a spracovanie textu, analýzu, hľadanie detailu, cez ktorý chceme text čítať, až po rámcovanie témy. Hľadáme inšpirácie, kontexty – aj múzické, aj synestetické. Potom sa dostaneme k samotnej forme a mizanscéne. Aj to je jedna z tém workshopu: čo je to mizanscéna, ako vytvoriť usporiadanie hercov na javisku tak, aby boli scény motivované a kompozične ladili so štýlom, ktorý si tvorcovia zvolili. Je to vlastne rébus. Metód je, samozrejme, veľa, no mnohé časti sa opakujú a dajú sa naučiť ako dobrý návyk. Lebo aj v réžii existujú dobré a zlé návyky – a myslím si, že sa treba učiť tým dobrým. Veď práve o tom je workshop.

Prečo práve Shakespeare?

Pretože som si chcel oddýchnuť v jeho svete, ktorý je stále inšpiratívny, neustále v pohybe a treba ho nanovo čítať. Je veľkým učiteľom divadla. Ako nám Craig objavil divadelný minimalizmus, tak my v Shakespearovi dnes môžeme nájsť akýsi multimediálny princíp – kedy sme slobodní žánrovo, aj v škrtach, aj vo vedení príbehu. S tým, že základ zostáva nemenný a treba ho udržať. To sú princípy dramatickej situácie, ktorá musí byť stále pevná – nech už je divadlo moderné, postmoderné alebo akékoľvek. Dramatická situácia vždy musí existovať, musí dôjsť k zlomu, konfliktu, vyvrcholeniu, zmene, obratu, premene atď. V tom je Shakespeare oceánom nápadov a prináša neuchopiteľný imaginatívny svet. Vedel som, že musím vybrať konkrétne komédie, takže sme siahli po hrobároch z Hamleta, niečom z Veľa kriku pre nič a z Večera trojkráľového, ktorý už asi nestihneme inscenovať. V princípe by sme to mohli nazvať takou zmrzlinárňou Shakespeara.

Čo nesmie chýbať žiadnej nesmrteľnej komickej dvojici?

Práve tá smrť – to je základ, o ktorom hovorí aj Feldek. Aj Sen noci svätajanskej sa začína smrťou, výzvou, že ten a ten bude usmrtený. Myslím si, že oni musia byť v tom sarkazme ponorení, lebo aj hrobári sú na pomedzí smrti a života. Ten čierny humor dokáže všetko vnímať z nadhľadu. Komická dvojica teda musí byť blízko dramatickej situácii, ale zároveň musí byť nad ňou – a vie, že nespadne. Aj Lasica a Satinský boli na hrane komunistickej ideológie, balansovali na nej svojím humorom a ľudia veľmi dobre vedeli, o čom hovoria. Humor vzniká aj takto. Potom je, samozrejme, aj všeobecný, univerzálny humor.

Máš nejakú Shakespearovu drámu, ktorú by si chcel zrežirovať, no ešte sa ti to nepodarilo?

Je to v podstate jedno, lebo každá jedna inscenácia je výzva. Zdá sa mi, že pôdorys komédie je úplne iný ako pôdorys tragédie. V komédii musí byť výrazný režijný kumšt. Neviem, či by som to ja vedel urobiť – na to musí byť človek, ktorý má rád ten „strojček“ komédie. Aj teraz sa tým zaoberáme na workshope. Asi nemám žiaden konkrétny režijný sen. V princípe je Shakespeare o tom, že keď ho otvoríte, odcestujete na úplne inú planétu – a na to sa človek musí mentálne pripraviť. Je to výborný odlet, ale nechce sa vám tam zostať príliš dlho, aby ste sa úplne nepotopili.

Vyhodnotenie 50. ročníka Belopotockého Mikuláša 8.júna 2025 v Liptovskom Mikuláši

Hlavná cena, zlaté pásmo a priamy postup
na Scénickú žatvu:

Divadlo dNO, Námestovo
s inscenáciou HRANICA/GRANICA / Réžia: Lukáš Kubík

Zlaté pásmo

Divadlo RAMAGU, Spišská Stará Ves
s inscenáciou Karol / réžia Jana Ovšonková

Neskorý zber- komorné divadlo, Stupava
s inscenáciou Lúzri / réžia Karol D. Horváth

Divadlo DISK, Trnava
s inscenáciou KONVEKCIA. Idioti sú tí druhí!
/ réžia Dušan Vicen

Strieborné pásmo

Divadelný súbor Jána Chalupku mesta Brezno
s inscenáciou Bohdana

Divadlo na TrakOch, Trakovice
s inscenáciou Večerníček*

Divadlo KLUD, Kladzany
s inscenáciou Naj ci je žem plocha,gazdo!

Divadlo G,Trebišov
s inscenáciou Hrobka s výhľadom

Divadlo „A“ a Divadlo SHANTI
s inscenáciou Stratená kára alebo Kukučin-čin

Bronzové pásmo

Sološnickí divadelníci
s inscenáciou Šoferák

Divadlo z Dvora
s inscenáciou Mastný hrniec

Divadelný súbor ŠTRONZO
s inscenáciou Mirandolína

Medzibrodské kočovné divadlo, Medzibrod
s inscenáciou Čipkár

Špeciálne ceny

Divadlu KLUD, Kladzany
za originálny humor v autorskej tvorbe

Michalovi Novákovi
za herecký výkon v inscenácii Karol, Divadlo RAMAGU

Zdenkovi Dudžákovi
za herecký výkon v inscenácii Karol, Divadlo RAMAGU

Milošovi Hrabovskému
za herecký výkon v inscenácii Mirandolína, DS ŠTRONZO

Divadlu " A " a Divadlu SHANTI
za kolektívny herecký výkon v inscenácii Stratená kára alebo Kukučin-čin

Miroslavovi Beňušikovi
za herecký výkon v inscenácii Lúzri, Neskorý zber

Divadelnému súboru Jána Chalupku mesta Brezno
za kolektívny spevácko-pohybovo-hudobný výkon v inscenácii Bohdana

Divadlu dNO, Námestovo
za výskum a javiskové spracovanie témy v inscenácii HRANICA/GRANICA

Medzibrodskému kočovnému divadlu, Medzibrod
za prínosnú tému inscenácie Čipkár

Divadlu G, Trebišov
za kolektívny herecký výkon v inscenácii Hrobka s výhľadom

Dušanovi Vicenovi
za režijný prínos v inscenácii KONVEKCIA. Idioti sú tí druhí!, Divadlo DISK, Trnava

NA ZAČIATKU:

ČO SA POVIE V MIKULÁŠI...

KRASULA: Keď začnete nahrávať, budeme rozprávať len milo.

ŠTATISTIKA NEPUSTÍ

KRASULA: Návštevnosť na rozboroch máme dobrú, niekedy lepšiu než samotné predstavenia.

ŽIVOT JE TVRDÝ

KRASULA: Včera som sa v diváne dostal do kategórie...
BIELIK: Diamantové pásmo.

BELÁ - DULICE, MIRANDOLÍNA

SPOMIENKY NA BUDÚCNOSŤ

KRASULA: Ja som v Mirandolíne hral. Jedného z tých sluhov. Toho múdrejšieho. (pauza, škrabanie na hlave) Alebo blbšieho?

METLA ĽUDSTVA DOBRE METIE

KRASULA: Mala trému, tak do nej nalial tri borovičky. Dohrala, ani nevedela ako. A získala cenu za herecký výkon.

ČO (DO)DRŽAŤ: ZÁSADY SLUŠNOSTI ALEBO MOČENIE?

KRASULA: „Celého ste ma pomočil.“ Vy neviete, ako sa vyká?

MEDZIBROD, ČIPKÁR

SLOVO DO BITKY

KRASULA: Toto hodnotenie má byť skôr diskusiou, no a Renatka vám teraz povie od srdca do diskusie.

TO MI NEVYCHÁDZA...

BIELIK: Ja chcem len jednou vetou dve vety povedať.

ČO JE PRAVDA, NIE JE LOŽ

BIELIK: Ako hovorila babka kamarátovi: „Čo ty ideš do toho veľkého sveta? Ja som nikde nebola a tu som.“

DO BATÔŽKA SI NALOŽ

BIELIK: Falošnosť je prvok. Môžeme byť falošní, keď to chceme. Ibaže aj vtedy, keď to nechceme.

ALE PAPAGÁJA A DREVENÚ NOHU MÁ!

MIKITKOVÁ: Vám chýba oko.

JEDENÁSTE PRIKÁZANIE

KRASULA: Pred porotou sa hovorí, že všetko dobré bol zámer.

TEN SA NESTRATÍ

MARCINEK: Ty, keď si bol na javisku, si mal na krku kľúč?
POHORELEC: Nie, to bol spúšťač na dymostroj.

PRIEVIDZA, MASTNÝ HRNIEC

SILNÝ NA MASTNOTU, JEMNÝ K NAŠIM ĽUĐOM

REŽISÉRKA: K tej aktuálnosti. Keď sme to začali riešiť, nevedeli sme...
BIELIK: ...aký mastný ten hrniec bude.

ZA TOTO SME ŠTRNGALI?

KRASULA: Ešte niekto zo súboru chce niečo povedať?
ČLENKA SÚBORU: Máme zakázané.
KRASULA: Tak v rámci demokracie ideme ďalej.

O KOLKÝCH HERCOV BY SME PRIŠLI POČAS TOHTO BELOPOTÁKU?

MARCINEK: Ja by som ho na mieste odstrelil.

HÁDAJ, NA KOHO MYSLÍM

BIELIK: Prečo mal ten ľavicový intelektuál dvoje zlaté hodinky?
KRASULA: Nuž, existuje aj istý taký, čo je ľavicový aj birmovaný...

TREBIŠOV, HROBKA S VÝHLADOM

CHCEME VEDIEŤ VIAC

REŽISÉR: Po skúsenosti s kengurou...

NIEKTO AJ SEDÍ

HEREC ZO SÚBORU: Nie každý stojí o katarziu.

POSLEDNÝ NECH ZHASNE

REŽISÉR: Mŕtvolý nejak musia odísť.

Dovidenia!

FESTIVALOVÝ DENNÍK BELOPOTOCKÉHO MIKULÁŠ

2025, 4. ČÍSLO • VYDÁVA A TLAČÍ: LIPTOVSKÉ KULTÚRNE STREDISKO, LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ • **ŠÉFREDAKTORKA:** ZUZANA GALKOVÁ • **REDAKCIA:** SILVIA MATEJČIKOVÁ, EMMA VIČANOVÁ, SOŇA URIKOVÁ • **FOTO:** JAKUB JANČO, SÚKROMNÉ ARCHÍVY • **GRAFICKÝ DIZAJN:** JARO DVORSKÝ • **ROK VYDANIA:** 2025 • NEPREŠLO JAZYKOVOU KOREKTÚROU, ZA VŠETKY CHYBY MÔŽE FELDŮ, PRETOŽE SME BEZ NEHO NEKOMPLETNÍ.

Liptovský
Mikuláš

ŽILINSKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

STREDISKO
KULTÚRNE
LK
LIPTOVSKÉ

NÁRODNÉ
OSVETOVÉ
CENTRUM